

י אסור לקטוף האילנות בשנה שביעית משהחילו להניח פירות מפני שהוא גזול בני אדם, לפי שה' נתן פירותיהם לכל בני האדם: משויציו משופיע זו הפרי אע"פ שהוא פג: משיששש'ו משישחלשלו

וירדו: משיגרעו משנתהו זהם חרזנים. וגרעינין הם החרזנים: משיניצו משהיו זהם נזנים. כיון שבא לעונת המעשרות מותר לקצו מפני שהוא ראו כזר לאכילה כמו שזכרנו (לעיל מ"ז), ולוקח הפרי ואוכלו ומותר לו לקטוף האילן, ונתחיי שיהיה להם ערך, כלומר לענין, ואז מותר לקטוף אותו, אבל אם אין לענין ערך רב כזו שיאמרו שיש תועלת בקנייתו מלהניחו,

הרי זה אסור לקטוף אותו מפני שהוא מניח פירות, כי קניית אילנות העושים פירות אסורה מן התורה ככל זמן שיהיה, אלא לפי התנאי שהזכרנו, זה הוא שאמר ה' (דברים כ יט) לא תשחית את עצה וכו', ועל ענין זה התכוין באמרנו במה יהיה בזית וז'א יקוצנו ר"ל ואסור לקטוף אותו באזהרה שנה שיהיה מפני שהוא עושה פרי: ורובע הוא רובע הקצ של נינים, כלומר אכל שאר האילנות וזאת היתה משינינו שיעור קצ אסור לקטוף אותם אלא מחמת יוקר דמי עניו כמו שאמרנו. וכבר זכרנו שיעור הקצ בסוף פאה. ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל:

קוצן אילנות טובים, כדכתיב (דברים כ) כי ממנו תאכל ואותו לא תכרת: רובע. הקצ. והא דאמרין האי דיקלא דטעין קצא אסור למקנייה, [הא] משנין בשילהי החובל (ספ) שאני זית דחשיב: סליק פירקא

פירוש מהר"י בן מלכי צדק

י מאימתי אין קוצצין את האילן בשביעית. פי' קיימא לן (ב"ב כד:) אילן הסמוך לעיר יקצץ. ועתה בשנת שביעית אם ימצא אילן סמוך לעיר יקצץ בד"א עד שלא ירד האילן לפרי אבל משירד לפרי אין קוצצין. ומאימתי. בית שמאי אומרים כ"א אילן משויציו. פי' דכיון שהוציא פרי אע"פ דסמוך לעיר אסור לקוצצו (ולהפסידו) [ולהפסידו] משום דחל עליו קדושת שביעית. גרסי' בפ' מקום שנהגו (פסחים נב:) ר' אילא קץ כפנייתא פי' אילנות שהוציאו כבר והקשו וכיצד עבד הכי לאכלה אמר רחמנא ולא להפסד ופריק הני מילי היכא דנחית לפירא אז אסור לקצוץ האילן אבל כשקץ ר' אילא עדיין לא ירד לפרי. בית הלל אומרים החרובין משיששש'ו. פי' משויציו החוט שלהן, והחוט דומה לשלשלת, ואחר כך מתעבה אותו החוט

זיתים: י אין קוצצין. צפ' מקום שנהגו (פסחים נב:) מפרש משום לאכלה ולא להפסד: משויציו. פרי ורש"י פי' צפרק מקום שנהגו משיולא עלין והוא דתחילת ימי ניסן: משיששש'ו. משמתחילין החרובין להכניד ולתלות כמו השלשלת: משיגרעו. מש[ג]דלו קצת ונקראים גרוע והוא כפול הלפן: משיניצו. משגדל הנץ שלהם, כשהגיעו לשיעורים הללו אסור לקוצץ משום הפסד

לשביעית. ואין אוכלין מהן שביעית עד שיגיעו לעונת המעשרות, משום דכתיב לאכלה ולא להפסד, דדוקא תאנים וענבים וזיתים רגילין לאכול קודם שיוצן. [ובתורת כהנים דריש מאידך קרא]: תניא בתורת

כהנים. תהיה כל תצואתה לאכול, מלמד שאינה נאכלת אלא תצואה, מכאן אמרו מאימתי אוכלין פירות האילן שביעית, משהזריחו הפגין אוכל זהם פתו צעדה. וכולה דתתן הכא: י מאימתי אין קוצצין את האילן בשביעית. צפ' מקום שנהגו (פסחים דף נב ע"ב) אמרין משום דלאכלה אמר רחמנא ולא להפסד: משויציו. פרי. והתם מפרש צקונטרס

משיולא תחלת העלין זימי ניסן: משיששש'ו. כשיתחיל להכניד ולתלות ענין שלשלת: משיגר(י)עו. משיגדילו הענבים קצת ונקראים גרוע. וצפ' מקום שנהגו (ספ נג.) מפרש דשיעורן כפול הלפן. וזירושלמי (ה' ט) אמרי' א"ר יונה משיחילו מים כמה דלת אמר כי יגרע נטפי מים (איז לו): משיניצו. משיגדל הנץ עליו[ה]. והוא כעין מתחיל דפרק מקום שנהגו (ספ נב:). דומה לו בצרכות (דף לו): הפטמא של רמון מנטרפין והנץ שלו אין מנטרף: מותר לקוצצו. דלא מפסיד כלל שכבר ראויין לאכילה, ומשום קוצן אילנות טובים ליכא כיון דמעולה דמיים כדאמר בסוף החובל (צ"ק ס"א): (ו) במה יהא בזית וז'א יקוצצו. משום (ו) במה יהא אסור לא תכרת: רובע. הקצ. והא דאמרין האי דיקלא דטעין קצא אסור למקנייה, [הא] משנין בשילהי החובל (ספ) שאני זית דחשיב: סליק פירקא

ונעשה חרוב. [בירושלמי] א"ר חנינא בר פפא חרובין שלשולן היא חנטן. הגפנים משיגרעו. אמר רב נחמן הוא בוסר, דתנן לעיל, הוא גירוע². ולמה נקרא שמו גירוע מלשון כי יגרע נטפי מים (איוב לו) כלומר כשממעכן ביד יזובו מים. ושיעורו כפול הלפן. והזיתים משיניצו. א"ר יונה משיכניס רובע. פירוש כל מקום שנאמר רובע הוא רובע הקב. נץ מלשון הנצו הרמונים (שיר ז). ושאר כ"א האילן משויציו. אסור לקוצצו דמפסיד הוא. וכ"א האילן כיון שבא לעונת המעשרות. כגון התאנין ביחלו, הזיתים הביאו שלישי, הענבים הבאישו. מותר. לקצוץ האילן דלא מפסיד ולא מידי שכבר ראויין לאכילה ומותר לכונסן לתוך ביתו. וכמה יהא בזית וז'א יקצו. פי' אפי' בשאר שני שבוע משום

הפרי ואפי' דמי העץ מרובה: מותר לקוצצו. ואין כאן משום הפסד הפרי שכבר ראוי לאכילה, ומשום קוצן אילנות טובים ליכא אם הוא מעולה דמיים כדאמרין בסוף החובל (צ"ק ס"א): וז'א יקוצנו. משום קוצן אילנות טובים כדכתיב (דברים כ) כי ממנו תאכל ואותו לא תכרות: רובע הקב. והא דאמרין האי דיקלא דטעין קצא אסור למקנייה, צפ' החובל (צ"ק ס"א): משני שאני זית דחשיב:

עין משפט נר מצוה צ מיי פ"ה מהל' שמיטה ויוצל הל' ית. א מיי פ"ה מהל' שמיטה ויוצל הל' יז. ב מיי פ"ו מהל' מלכים הל' ט.

מסורת הש"ס
(ג) צרכות דף לו: פסחים דף נב:
(ד) צ"ק דף ס"א:

רמב"ם דפוס ישן

י אסור לקצוץ אילנות בשנה שביעית כשיתחילו לשאת פרי ולהוציא פרח מפני שהוא גזול בני אדם שהקדוש ברוך הוא נתן פירותיהם לכל בני אדם: משויציו. פירוש משיחילו בו העלין הירוקים: משיששש'ו. הוא משעה שהענפים נמשכים וגדלים: משיגרעו. משיעשו להם הגרעינין: משיניצו. משעה שיראו בהם הנצנים: כיון שבא לעונת המעשרות מותר לקוצצו. מפני שהוא כשר לאכילה כמו שבארנו יקח פריו ויאכלנו ומותר לו לקצץ האילן, ובלבד שיהיו דמיו יקרים לעצבם ואז יהיה מותר לכרות אותו, אבל אם לא יהיה לעצמו מחיר גדול עד שיאמר יותר יש לו תועלת בכריתתו מלהניחו, אסור לכרות אותו מפני שהוא נושא שיהיו שהאילנות העושים פרי אסור מן התורה לכרות אותן בשום זמן מהזמנים אלא על זה הדרך שאמרנו והוא מה שאמר הכתוב (דברים כ) לא תכרות את עצה: ולזה הענין נתכוון באמרנו במה יהא בזית וז'א יקוצצו. רוצה לומר שאסור לכרות בשנה משאר השנים מפני שהוא עושה פרי: ורובע. הוא רובע קב ר"ל מן הנצנים (מכל) [צ"ל אבל עי' בתוי"ט] שאר האילנות מלבד הזיתים משעה שיצץ ציץ כשיעור קב אסור לכרותו אלא ליוקר דמי עניו כמו שאמרנו וכבר פירשנו שיעור הקב בסוף פאה. ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל:

ליקוטים

י. במשנה. [משיגרעו]⁴³. עיין ר"ש ד"ה משיגרעו, ועיין ר"מ משיגרעו, ואפשר דחד שיעורא.⁴⁴ ועיין רש"י פרק ו' ברכות (ל"ו ב') ד"ה משיששש'ו⁴⁵ כו'. (חידושי הגר"א) כמה יהא כו'. אפשר לפרש גם כן אשביעית, והא דפרץ מיניה, נפקא מינה שאר ימות השנה משום דאידי ואידי חד שיעורא, ונפקא מינה בשביעית דאפילו מעולה בדמים אסור. (חידושי הגר"א)⁴³ כדנצל". 44 קאי על החובין משיששש'ו, ופירש"י שם: משידאו בהם כמין שרשרות של חרובין, והוא לאפוקי מפ"י הר"ם כאן. 45 צ"ל משיששש'ו.